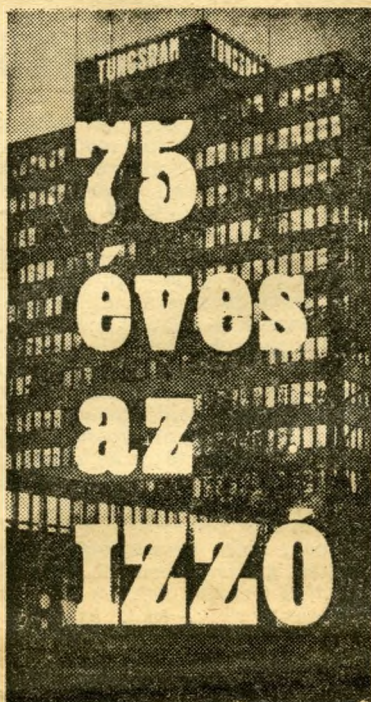

FEJEZETEK EGY VILÁGCÉG TÖRTÉNETÉBŐL

3. Az újkor

— Sosem felejttem el az első, 1945-ben készült, ballonfúvó automatánkat...

(Ki gondolta akkor, hogy az Izzó gépgyártása majd messze földön is híressé válik?)

Kapcsolat a Holddal

1946. február 6. nevezetes dátum. Budincsevi Andornak és dr. Bay Zoltánnak sikerült a Holdra sugárzott mikrohullámú jeleket felfogni és ezzel bizonyítani, hogy a mikrohullámok az ionoszférán zavartalanul hatolhatnak át. Ugyanezzel a berendezéssel a világon elsőként észlelik a Nap rádióhullámú sugárzását is. A kisugárzott jeleket a Winter és Budincsevi mérnök által kikísérletezett csövekkel állították elő. Ehhez mostani beszerzésünk alkalmával ezt fűzi hozzá dr. Budincsevi Andor:

— A felszabadulás után világszerte azt terjesztették rólunk a konkurrens vállalatok, hogy az Izzó elpusztult, nincs és nem is lesz többé. Leginkább ezt akaruk megcáfolni az 1946. február 6-i kezdeményezéssel, és bebizonyítani, hogy az Izzó él és ott lesz a világversenyben. A teljes bizonyítás az azóta eltelt huszonegy év alatt sikerült is.

Az első élmunkás és a tv-győztes brigád

1948. Az első élmunkás-kitüntetések. Megalakul az első brigád. Az első élmunkás Suska Imréné volt. 1931-ben került a gyárba, most is itt dolgozik. Ezt mondja:

— 1930-ban a férjemet elbocsátották a papírgyárból, ottmaradtunk kenyér nélkül három kisgyerekekkel. Az éhezés következtében a kisfiunk veszes vérze-

kát, mi pedig igyekszünk neki abban segíteni, hogy a legmodernebb műszereket, munkafolyamatokat ismertetjük. Szabad egy ilyen, a gyár születésnapja alkalmából készülő újságcikkekben valamit bírálni is? Akkor elmondom, hogy egyik-másik műszaki vezető többet segíthetne minket, például azzal, hogy közli velünk, ennek vagy annak a terméknek mi is a rendeltetése, mi az ára.

Napló dióhéjban

A gyár újkor történetének néhány állomása:

1950. A termelés eléri a háború előtti legmagasabb szintet. Nem utolsósorban annak révén, hogy a lámpagyártás fejlesztése gyorsan igazodik például az autózás, a film stb. speciális igényeihez.

1952. Megkezdik a tv-képesövek fejlesztését. Ugyanebben az évben modern gyártelep épül vákuumtechnikai gépek gyártására.

1956. A hatvanéves gyár elnyeri a Munka Vörös Zászló Erdemrendet. (A felszabadulás óta huszonháromszor volt élizem, nyolcszor nyerte el a Minisztertanács és a SZOT vándorzásdíját.)

1964. A tisztaság biztosítása régi probléma. Szennyeződés tönkretetheti a leggondosabban kifejlesztett terméket. Ám a gyárban a nagy szénfogyasztás miatt ott a legadázabb ellenség: a szénpor. Segítségükre siet a földgáz bevezetése. Ennek gyors megoldása, fogadóállomások építése, a szerelés, a berendezés, az átállás stb. már a gyár munkásainak a dolga, s ennek határidő előtti befejezése a gyárbeliek sikere.

1967. A világon az első között kezdik meg a halogénlámpák tömeggyártását. Ugyanebben az

Bár az előző fejezetben a régi izzósok az új, a mai Izzóról is szóltak, nézzük részletesebben is, bár csak sürgőnystilusban, az Izzó legújabb kori történetét, amely tovább növelte a Tungstam-márka hírnevét, gyakran nem könnyű körülmények között.

Az első megrendelés

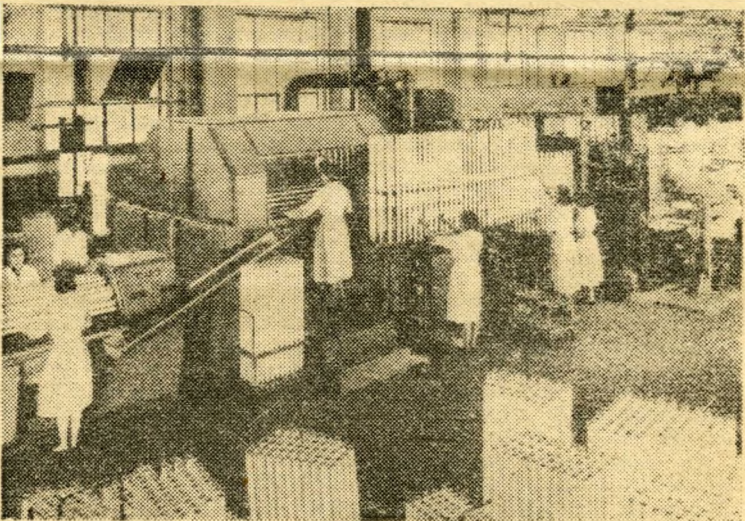
A második világháborúban a gyár ötszáz dolgozója halt meg, kiváló tudósok, munkások. A felszabadulás után az üzem több fontos, a budafoki pincékben a dolgozók által elrejtett gépet visszahozták, egy sor gépet a romok közül, a szemétből bányásztak elő és hoztak rendbe. Az első között a szolgáltatóüzemben Hauner lakatos (most csoportvezető) és Sándor mérnök hozott létre nagy fontosságú, húsz köbméter hidrogén fejlesztő berendezést, amely nélkül az izzítás lehetetlen lett volna. Winter Ernő mérnök és társai a pincében talált hulladékok segítségével izzítókemencét tákolnak össze, ez a mérnök lakásának íróasztalán állt. Néhány nappal a gyár felszabadulása után befutott az első megrendelés. Leonov elvtárs, Újpest városparancsnoka kopogtatott be Vaszi György műszaki vezetőhöz és egy rádiócsövet tett az asztalára:

— Mennyi idő alatt tudnának néhány ilyen gyártani?

A műszaki vezető egy pillanatra meghökken; mivel, miből? — de aztán elragadta az első megrendelés hozta öröm és pár izzóval elindult, hogy házról házra járva megkeressenek még néhány szakembert. Az emberek szívesen jöttek, az első feladat is vonzotta őket. A szerszámkészítők három műszakban dolgoztak, a műszakiak pedig elhatározták, hogy nem másolják le a kapott csövet, hanem új típusal kísérleteznek. Huszonnégy óra alatt elkészültek vele. A rohamművek kifejlesztett, gyártott csövek kitűnőre vizsgálták a szovjet híradóknál — ezt Leonov marsall mondta el, amikor 1964-ben mint vendég tért vissza.

Az első hetekben, hónapokban egyébként már-már úgy látszott, hogy a zavartalan, békés munka reménye végképp szertefoszlik: a Duna jeges árja fennakadt a felrobbantott hidak roncsain, a víz kiáradt, elöntötte Újpestet, az Izzót is. Gépekben, anyagban újabb tetemes kár keletkezett és a friss romok eltüntetése, a sérült gépek helyreállítása a kemény rohamműveknek is a legnehezebbje volt. Csonka rajzok, a nehezen éledező emlékezet alapján javították a dokumentációkat, gyártották újjá a gépeket. A munka dandárját akkor a gépgyártás végezte: az 1938. évi termelésnek hat-hétszeresét produkálták a felszabadulás utáni első évben, főként ennek köszönhették, hogy megindulhatott a termelés, 1945 decemberében az izzólámpagyártás az 1938. évének a 26,7 százalékat, a rádiócsőgyártás az 5,30 százalékat érte el. Kevés? Rengeg munka volt mögötte.

Molnár János, a gépgyár igazgatója most így emlékszik vissza:

A fénycsőgyártás is karriert csinált.

gényességben hamarosan meghalt. En odaálltam az Izzó kapujához, vártam, mikor érkezik meg Pfeiffer tanár úr. Könyörögtem neki, bevitt a gyárba.

Most 1200 brigád dolgozik a gyárban, a létszámuk 13 ezer, közülük 105 az ifjúsági brigád, 1073 taggal. Az egyik brigád vezetőjét, Laukó Editet voltaképpen már ismertem, a tv-ből. Az országos szocialista brigádvetélkedőn másodikik lettek; négyeszer nyerték el a szocialista brigád címet. A félvezető fejlesztésén dolgoznak; a nevük Új Élet; a brigád minden tagja tovább tanul, pedig már mérnöki, technikus, laboránsi képzettséget szereztek.

— Angolul tanulok és a marxista esti egyetemre járok — mondja most Laukó Edit. — Ha a munkánkkal komolyan akarunk segíteni a gyárnak, szükséges a külföldi szakirodalom olvasása. A gyár KISZ-bizottságának is tagja vagyok.

Szécsi Ferencné is négyszeres ifjúsági szocialista brigád vezetője. Fiatalok, idősek vegyesen vannak a brigádban. Megértik egymást?

— Segítjük egymást. Mivel a fiatalok mind továbbtanulnak, iskolába járnak, ez alatt az idősebbek elvégzik helyettük a mun-

évből készült el a kétszázmilliomodik rádiócső.

Király Endre és Moravetz Péter mérnök ötlete alapján kifejlesztik a nagyfeszültségű egyenirányító csövek két új típusát, amelyeknek katódját a nagyfeszültségű igénybevétel ellen rács veszi körül.

1968. Elkészül az ötvenmilliomodik fénycső. (A fénycsőgyártó gépsorok is az Izzóban születnek.)

1969. A tv-képscő-gyártás több mint háromszáz ezret termelt. (1960-ban 72 ezret.)

1970. A harmadik öt éves terv „mérlegkivonata”: a termelés megkétszereződött, a nyereség 1944 millió forint, a jövedelmezőség az árbevétel 14,1 százaléka. 1971-ben kezdődik a negyedik öt éves terv: nyereségterv 3350 millió forint, 14,3 százalékos jövedelmezőség mellett.

Az Izzó a felszabadulás óta megsokszorozta termelését. 1940-ben 23 millió izzólámpát gyártott, 1970-ben 131 milliót. Elektroncső-termelése ezen idő alatt 2,4 millióról 17 és fél millióra növekedett. A fénycsőgyártás 1942-ben 9 ezret produkált, 1970-ben 8 milliót.

György István

Következik:

SZÜLETÉSNAPI PROGNÓZIS